

พัฒนาการทางการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทยและเกาหลีใต้

Political Development and the Road to Democracy between Thailand and South Korea

บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ / Boonwat Sawangwong

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย / Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, Thailand

E-mail: boonwat.sawangwong@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษา เรื่อง “พัฒนาการทางการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทยและเกาหลีใต้” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้ประเทศเกาหลีใต้ได้รับการจัดลำดับว่ามีความเป็นประชาธิปไตยที่ดีกว่าประเทศไทยและกำลังก้าวสู่ประเทศ ที่ประชาธิปไตยมีเสถียรภาพ ในขณะที่ประชาธิปไตยของไทยกลับคืนสู่สภาวะถดถอย โดยเป็นการศึกษาเปรียบเทียบ ใน 2 ประเด็นสำคัญ คือ (1) รัฐธรรมนูญ และโครงสร้างความสัมพันธ์ของสถาบันทางการเมือง และ (2) วัฒนธรรมทางการเมือง วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการศึกษาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เป็นผลงานทางวิชาการ เช่น หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และงานวิชาการในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ผลการศึกษา พบว่า การออกแบบโครงสร้างและความสัมพันธ์ของสถาบันทางการเมืองที่สร้างดุลยภาพของกลุ่มต่างๆ ในสังคม และวัฒนธรรมทางการเมืองที่เปิดช่องทางการต่อรอง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบในทางการเมือง เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้พัฒนาการทางการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทยกับเกาหลีใต้มีความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ ปัจจัยที่สนับสนุนให้เส้นทางสู่ประชาธิปไตยในเกาหลีใต้มีผลอย่างต่อเนื่อง คือ ผู้นำทางการเมือง มีความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย และบทบาทที่เข้มแข็งของกลุ่มเคลื่อนไหวหรือภาคประชาสังคมที่ผลักดันให้มีการออกกฎหมายพิเศษเพื่อปกป้องสิทธิของประชาชนที่ลุกขึ้นเรียกร้องประชาธิปไตย การจัดอิทธิพลของทหารออกจากการเมือง ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในส่วนของปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทย คือ การแทรกแซงการเมืองของทหาร ปัญหาความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ทางการเมือง การออกแบบรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมืองที่เอื้อต่อการทุจริต คอร์รัปชัน การขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยของคนไทย ที่เคยชินกับการอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์

คำสำคัญ: พัฒนาการทางการเมือง, เส้นทางสู่ประชาธิปไตย, รัฐธรรมนูญ, สถาบันทางการเมือง, วัฒนธรรมทางการเมือง

Abstract

This study entitled “Political Development and The Road to Democracy between Thailand and South Korea” aims to study why South Korea is being ranked higher in democracy index than Thailand and is moving towards a stable democratic country. While Thailand's democracy is yet again back into recession. The study compares two key issues including the constitutions and the correlation structure of political institutions and political culture. The methodology and the data collection used in the study are qualitative research. The data are collected from documentary studying and document data which considered as scholarly works such as books, articles, research papers, thesis and papers on electronic media. The research results revealed that the structure and relationship

of the political institutions which balance the various groups in society and political culture that open channels of negotiation, participation and politic monitoring are the main factors that contributed to political development and the road to democracy between Thailand and South Korea differently which according to the hypothesis. In addition, the factors supporting the road to democracy in South Korea, a dynamic ongoing democracy, are political leaders who have faith in democracy, the strong role of the social movement group or civil society that pushes for special legislation to protect the rights of citizens who stand up for democracy, an elimination of the influence of the military from politics, success in economic development and social change. Factors concerning Thailand's road to democracy are political interference of the military, dispute problems between political ideology, constitutional design and political institutions that are conducive to corruption, the lack of political participation of the people and an undemocratic political culture of Thailand that used to be under the patronage system.

Keywords: Political Developments, Road to Democracy, Constitution, Political Institution, Political Culture

บทนำ

พัฒนาการทางการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทยและเกาหลีใต้ มีความแตกต่างกันอย่างมาก กล่าวคือ ทั้งประเทศไทยและเกาหลีใต้ เคยอยู่ภายใต้การปกครองแบบอำนาจนิยม หรือ มีผู้นำทางการเมืองเป็นฝ่ายทหารอยู่หลายปี แต่เมื่อระบอบการเมืองได้เปลี่ยนไปสู่ระบอบประชาธิปไตยแล้ว ประเทศเกาหลีใต้ไม่เกิดการรัฐประหารเพื่อเปลี่ยนระบอบการเมืองกลับไปเป็นแบบอำนาจนิยมดังเดิมอีกเลย ซึ่งต่างจากประเทศไทยที่ยังมีประชาธิปไตยที่ไม่มั่นคง มีการยึดอำนาจทำรัฐประหารอยู่หลายครั้ง ประกอบกับการมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ขัดต่อหลักการของประชาธิปไตย อีกทั้งประเด็นของความขัดแย้งทางการเมือง จึงทำให้เส้นทางสู่ประชาธิปไตยของประเทศไทยที่กำลังจะดำเนินไปอย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพ ต้องสะดุดลง

ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทยและเกาหลีใต้ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้ประเทศเกาหลีใต้ได้รับการจัดลำดับว่ามีความเป็นประชาธิปไตยที่ดีกว่าประเทศไทยและกำลังก้าวสู่ประเทศที่ประชาธิปไตยมีเสถียรภาพ ในขณะที่ประชาธิปไตยของไทยกลับคืนสู่สภาวะถดถอย โดยเป็นการศึกษาเปรียบเทียบใน 2 ประเด็นสำคัญ คือ (1) รัฐธรรมนูญ และโครงสร้างความสัมพันธ์ของสถาบันทางการเมือง และ (2) วัฒนธรรมทางการเมือง

ประเทศไทย มีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาอย่างยาวนาน จนกระทั่งปี พ.ศ.2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย และประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรกเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2475 การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งในระบบและกระบวนการทางการเมืองของไทย กล่าวคือ มีการตั้งสถาบันทางการเมืองที่ไม่เคยมีมาก่อนขึ้น เช่น รัฐธรรมนูญ รัฐสภา ตลอดจนการเลือกตั้งตามแนวทางประชาธิปไตย (ลิขิต ธีรเวคิน, 2545)

การเมืองไทยในช่วงปี พ.ศ.2475-2500 อยู่ภายใต้อำนาจของผู้นำทหารเป็นส่วนใหญ่ หากเป็นผู้นำพลเรือน ก็ต้องได้รับการสนับสนุนจากคณะทหาร พัฒนาการทางการเมืองของไทยในช่วงเวลาต่อมาเข้าสู่ยุคของการหยุดชะงัก ของพลวัตความเป็นประชาธิปไตย กล่าวคือ ยุคดังกล่าวเป็นการปกครองโดยเผด็จการทหารที่ครอบงำระยะเวลานาน จนกระทั่งถึงเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตย ในวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ อย่างยิ่งในประวัติศาสตร์การเมืองไทย เพราะเป็นการลุกฮือของกลุ่มนักศึกษาและประชาชนจำนวนมากที่ออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องประชาธิปไตย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อต่อต้านการปกครองแบบเผด็จการ ผลของเหตุการณ์ดังกล่าวนับเป็นการเปิดประวัติศาสตร์บทใหม่ทางการเมืองในยุคหลังการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ปี พ.ศ.2475 ซึ่งเป็นความต้องการของประชาชน ที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบอำมาตยาธิปไตยมาสู่ประชาธิปไตย และสะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าสังคมไทย ไม่สามารถจะถูกกดไว้ภายใต้การกุมอำนาจรัฐโดยคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548) ผลสุดท้าย พลัังสังคม โดยกลุ่มนักศึกษาและประชาชนก็จะออกมาเรียกร้องให้มีการเปิดระบบการเมืองให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอนาคตตนเอง และเป็นยุคประชาธิปไตยเบ่งบานที่นักศึกษาและประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง รัฐบาลพลเรือนได้เข้ามา มีบทบาทในการบริหารและปกครองประเทศอีกครั้งภายหลังที่ทหารได้ยึดอำนาจมาตั้งแต่การรัฐประหาร พ.ศ.2490 (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548)

หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 ทิศทางการเมืองของไทยก็ไม่สามารถดำเนินไปตามความประสงค์ ของกลุ่มนักศึกษาและประชาชนที่เรียกร้องประชาธิปไตยได้ กล่าวคือ ระบอบประชาธิปไตยก็ยังไม่สามารถสถาปนาขึ้นมาได้ภายในระยะเวลาอันสั้น บนฐานความคิดทางการเมืองแบบเดิมของฝ่ายทหารและข้าราชการ จนทำให้เกิดความพยายาม ที่จะดึงระบอบการเมืองให้กลับไปอยู่ภายใต้การปกครองของคณะทหารอีกครั้ง ในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 และการเมืองไทยได้ปรับเข้าสู่ยุคประชาธิปไตยครึ่งใบที่มีนายกรัฐมนตรีมาจากฝ่ายผู้นำทหารและไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง (ลิขิต ธีรเวคิน, 2546)

เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ในเดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ.2535 เป็นอีกหนึ่งเหตุการณ์สำคัญที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญของไทย กล่าวคือ เป็นการต่อสู้กันระหว่างกลุ่มพลังประชาธิปไตย (กลุ่มประชาชนและพันธมิตร นักธุรกิจรุ่นใหม่) (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548) ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ต้องการประชาธิปไตยและระบบเศรษฐกิจแบบเสรี เพื่อป้องกันการผูกขาดอำนาจทางการเมือง และเปิดโอกาสในการทำธุรกิจอย่างเสมอภาค กับกลุ่มอำมาตยาธิปไตย ได้แก่ กลุ่มข้าราชการทหารที่ต้องการยึดกุมอำนาจไว้ต่อไป เหตุการณ์พฤษภาทมิฬจึงเป็นจุดสำคัญของประวัติศาสตร์ทางการเมืองของไทย ที่ประชาชนจำนวนมากเชื่อว่าจะเป็นจุดจบของยุคเผด็จการทหาร เพราะประชาชนจะไม่ยินยอมให้ทหาร เข้ามาครองอำนาจอีกต่อไป (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548)

ภายหลังเหตุการณ์นี้ได้มีการแก้ไขกฎหมาย โดยกำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้ง (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548) ทำให้การเมืองไทยก้าวเข้าสู่ยุคประชาธิปไตยเต็มใบ ในขณะที่เดียวกันก็มีผู้วิจารณ์ว่าระบอบประชาธิปไตยดังกล่าว เป็นการเปิดทางให้กลุ่มนักธุรกิจการเมืองเข้ามาเล่นการเมือง เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจ จนมีการขนานนามระบบการเมืองในยุคนี้ว่า “ระบอบธนธิปไตย” (ลิขิต ธีรเวคิน, 2545) ซึ่งกลายเป็นการแปรเปลี่ยนกระบวนการทางการเมือง แบบประชาธิปไตยไปสู่กระบวนการธุรกิจการเมืองด้วยการเกาะเกี่ยวอำนาจรัฐ และใช้ตำแหน่งในการหาผลประโยชน์ โดยมีขอบ (ลิขิต ธีรเวคิน, 2545) จึงมีการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง ผลสุดท้ายจึงนำมาสู่การจัดทำรัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่ขึ้น คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 หรือ รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548) และประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2540 โดยคาดหวังกันว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้จะนำพาประเทศไทยไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยที่ต่อเนื่องและยั่งยืน ได้คนที่มีความรู้ความสามารถบริหารประเทศ และสร้างประชาธิปไตยที่มีการตรวจสอบ (supervisory democracy) ควบคู่กับการสร้างประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วม (participatory democracy) รวมทั้งมีกลไกตามรัฐธรรมนูญในการสร้างองค์กรอิสระขึ้นมาควบคุมไม่ให้เกิดการใช้เงินซื้อเสียง ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ป้องกันการฉ้อราษฎร์บังหลวง การละเมิดกฎหมายและการละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นต้น (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ดูเหมือนว่าเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพ เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 แต่ในช่วงเวลาต่อมาการเมืองไทยกลับต้องประสบกับ การรัฐประหารอีก 2 ครั้ง ซึ่งทำให้เส้นทางสู่ประชาธิปไตยที่กำลังจะมีเสถียรภาพต้องสะดุดลง และกลับคืนสู่สภาวะถดถอย ในขณะที่พัฒนาการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของเกาหลีใต้ นั้น ในอดีตก่อนที่จะมีการสถาปนาสาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea) ในปี ค.ศ.1948 นั้น คาบสมุทรเกาหลีมีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

(Absolute Monarchy) โดยในสมัยราชวงศ์โชซอนซึ่งเป็นราชวงศ์สุดท้ายที่ปกครองอาณาจักรโชซอน เป็นยุคที่วัฒนธรรมเกาหลีรุ่งเรืองมาก แต่อาณาจักรโชซอนก็เสื่อมลง เนื่องจาก มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย และเกิดการแย่งชิงอำนาจระหว่างฝ่ายต่างๆ รวมทั้งมีการรุกรานจากภายนอก คือ จีนและญี่ปุ่น ซึ่งต่อมาความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการระหว่างเกาหลีกับจีนได้สิ้นสุดลง เมื่อ ค.ศ.1897 ญี่ปุ่นก็เข้ายึดครองเกาหลี เมื่อ ค.ศ.1910 จนถึงปี ค.ศ.1945 จึงได้รับ เอกราช และมีรัฐธรรมนูญฉบับแรกบังคับใช้เป็นกฎหมายสูงสุด เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม ค.ศ.1948 (วิเชียร อินทะสี, 2556)

ภายหลังการสถาปนาสาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea) การเมืองของเกาหลีได้มีลักษณะไม่แตกต่างจากการเมืองของไทย กล่าวคือ อำนาจทางการเมืองถูกผูกขาดอยู่ที่กลุ่มผู้ปกครอง และผู้ปกครองไม่ว่าจะมาจากฝ่ายทหารหรือ พลเรือน ก็ต่างพยายามรักษาอำนาจของตนไว้ให้นานที่สุด โดยในช่วงที่นายพลปักจงฮี (Park Chung-hee) ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี (ค.ศ.1961-1979) นั้น ถือเป็นช่วงแห่งการเร่งรัดพัฒนาประเทศ และทำให้เกาหลีได้กลายเป็นประเทศชั้นนำในด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว (วิเชียร อินทะสี, 2556) แต่เมื่อพิจารณาในด้านการเมือง ประธานาธิบดีปักจงฮีกลับปกครองประเทศแบบเผด็จการ มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อให้ตนเองอยู่ในตำแหน่งโดยไม่จำกัดวาระ มีการวางแผนกำจัดคู่แข่งทางการเมือง ลิดรอนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน และใช้อำนาจทางการเมือง เพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง เมื่อสิ้นสุดสมัยประธานาธิบดีปักจงฮี ฝ่ายทหารซึ่งนำโดยนายพลชอนดooฮวาน (Chun Doo-hwan) ได้เข้ากุมอำนาจทางการเมืองต่อ จนเกิดการต่อต้านจากนักศึกษาและประชาชน โดยกลุ่มผู้นำทางการเมืองได้ใช้กำลังทหาร เข้าปราบปรามจนเกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้น ได้แก่ เหตุการณ์การประท้วงที่ควางจู (Gwangju Uprising) เมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1980 และต่อมาในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1980 นายพลชอนดooฮวานก็สามารถ กุมอำนาจการเมืองได้สำเร็จ และเข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของเกาหลีได้ (วิเชียร อินทะสี, 2556)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการเมืองยังถูกผูกขาดอยู่กับบุคคลบางกลุ่ม แต่การพัฒนาเศรษฐกิจในสมัยประธานาธิบดีปักจงฮี นอกจากจะมีผลทำให้โครงสร้างเศรษฐกิจของเกาหลีได้เปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมแล้ว ยังมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคมและการเมืองตามมา กล่าวคือ จำนวนชนชั้นกลางได้ขยายตัว ทำให้เกิดการแสวงหาการเรียกร้องให้รัฐบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เรียกร้องให้มีการจัดการเลือกตั้งที่เป็นไปอย่างบริสุทธิ์และยุติธรรม และเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน (ซองอิลจุน และ วิเชียร อินทะสี, 2557) ถึงแม้รัฐบาลของประธานาธิบดีชอนดooฮวานจะใช้วิธีการต่างๆ ในการขัดขวางการชุมนุมเรียกร้องของประชาชน แต่ก็ไม่สามารถตัดทอนพลังการเรียกร้องดังกล่าวที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องได้ ในที่สุดการชุมนุมใหญ่ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ.1987 ได้เป็นผลทำให้รัฐบาลของประธานาธิบดีชอนดooฮวานต้องยอมรับข้อเรียกร้องของประชาชน และดำเนินการปฏิรูปการเมือง โดยการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งประธานาธิบดีโดยตรง กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดี 5 ปี และเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วไม่สามารถกลับมาดำรงตำแหน่งใหม่ได้อีก (วิเชียร อินทะสี, 2556) นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรปกครองท้องถิ่นในทุกระดับต้องมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน (วิเชียร อินทะสี, 2556) การชุมนุมใหญ่นี้จึงถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของการเมืองเกาหลีใต้ เนื่องจากกระบวนการความเป็นประชาธิปไตย (democratization) ได้เริ่มต้นขึ้น และเมื่อเปรียบเทียบกับพัฒนาการทางการเมืองของไทย กล่าวได้ว่า การเมืองของเกาหลีใต้มีพัฒนาการภายใต้กระบวนการความเป็นประชาธิปไตยที่มั่นคงและมีความต่อเนื่องมากกว่า กล่าวคือ มีการเลือกตั้งในทุกระดับ ฝ่ายทหารยุติการแทรกแซงทางการเมือง มีการตรวจสอบนักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจ ที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ซึ่งกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำผู้กระทำความผิดมารับการลงโทษ ดังในกรณีที่ดีตประธานาธิบดีชอนดooฮวานและอดีตรัฐมนตรีในแทวู (Roh Tae-woo) ถูกศาลตัดสินลงโทษให้จำคุก จากเหตุการณ์ชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตย (วิเชียร อินทะสี, 2556) ดังนั้น จึงถือได้ว่าการเมืองของเกาหลีใต้ได้ให้หลักประกันในการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า พัฒนาการทางการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทยกับเกาหลีใต้ มีความแตกต่างกันอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับค่าดัชนีชี้วัดประชาธิปไตย (democracy index) กล่าวคือ คณะนักวิจัย ในหน่วยวิจัย Economist Intelligence Unit (2013) ของนิตยสาร The Economist ประเทศอังกฤษ ได้เผยแพร่ผลงานวิจัย เรื่องประชาธิปไตย ใน 167 ประเทศในโลก ซึ่งจากผลงานวิจัยดังกล่าว ตั้งแต่ปี ค.ศ.2010 ถึงปัจจุบัน พบว่า เกาหลีใต้ ถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่เป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์แบบ (Full Democracy) ในขณะที่ไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประชาธิปไตย แบบบกพร่อง (Flawed Democracy)

ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของแคมเบล (Campbell, 2013) ที่จัดลำดับความเป็นประชาธิปไตยของประเทศต่างๆ พบว่า ค่าดัชนีชี้วัดประชาธิปไตย (democracy index) ของประเทศเกาหลีใต้อยู่ในลำดับที่สูงกว่าประเทศไทยมาโดยตลอด โดยลำดับที่ในการจัดลำดับในปี ค.ศ.2013 ประเทศเกาหลีใต้อยู่ในลำดับที่ 26 ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 65 เมื่อนำมาวิเคราะห์ตามแนวความคิดของเคอร์แลนซิค (โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์, 2556) ที่ได้กล่าวถึง กระแสของการเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตยในประเทศต่างๆ ซึ่งเขาแบ่งออกเป็นคลื่นที่มาเป็นระลอก ผลประการหนึ่งของการวิเคราะห์ของเคอร์แลนซิค ก็คือ ความคิดของชนชั้นนำไทยบางกลุ่มที่คิดว่าการเปลี่ยนแปลงและลักษณะของการเมืองของไทยมีลักษณะเฉพาะ มีความเป็นพิเศษแตกต่างจากประเทศอื่นๆ นั้น ไม่เป็นความจริง การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศไทยเป็นไปตามกระแสโลกล้วนๆ คลื่นลูกแรกก็มีผลกระทบในประเทศสยาม ในขณะนั้นอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากความพยายามของกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่พยายามเสนอแนวทางการเปลี่ยนให้เป็นประชาธิปไตยแก่ทั้งรัชกาลที่ห้า และรัชกาลที่หก จนกระทั่งประสบความสำเร็จในสมัยรัชกาลที่เจ็ด อันเป็นผลงานของ คณะราษฎร ในปี พ.ศ.2475 แต่เมื่อมาถึงคลื่นลูกที่สามการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ของไทยเกิดขึ้นในเหตุการณ์เดือนตุลาคม พ.ศ.2516 ซึ่งสอดคล้องอย่างมากกับการวิเคราะห์เรื่องคลื่นลูกที่สามของประชาธิปไตย อันประกอบไปด้วยการต่อสู้ของประชาชน และการต่อต้านอำนาจทหารที่ได้รับผลประโยชน์จากสงครามเย็น

จากสภาพดังกล่าวข้างต้น กล่าวได้ว่า ระบอบประชาธิปไตยจะมีพัฒนาการอย่างมั่นคงและยั่งยืนนั้น ขึ้นอยู่กับ ตัวแปร 3 ประการ คือ ตัวแปรที่หนึ่ง สภาวะสังคมเศรษฐกิจต้องเอื้ออำนวย กล่าวคือ ต้องอยู่ในสังคมสมัยใหม่พอสมควร ยิ่งในสภาพการณ์ปัจจุบันยังเป็นการเอื้ออำนวย เพราะมีการไหลเวียนของข่าวสารข้อมูล เกิดชนชั้นกลางมากขึ้น ทำให้สังคมไทย เข้าขั้นหรืออยู่ในขั้นเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ตัวแปรที่สอง คือ โครงสร้างและกระบวนการ โดยโครงสร้าง จะออกแบบเป็นประชาธิปไตยแบบไหน ส่วนกระบวนการเป็นเรื่องของการปฏิบัติงานทางการเมือง เช่น เรื่องการเลือกตั้ง ต้องไม่มีการบอยคอต เป็นต้น ตัวแปรที่สาม คือ ต้องมีวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยประชาชนและโดยเฉพาะผู้นำต้องมีความเชื่อในระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ สังคมต้องมีค่านิยมประชาธิปไตยตั้งแต่ในบ้าน ไม่ใช่อำนาจบังคับให้เชื่อ ไม่หลงมกมาย มีความอดทนและศรัทธา (ลิขิต ธีรเวคิน, 2557) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนได้เน้นศึกษาตัวแปรที่สอง และ ตัวแปรที่สาม ดังกรณีของประเทศเกาหลีใต้ที่ประสบความสำเร็จในเส้นทางสู่ประชาธิปไตย เพราะผู้นำทางการเมือง มีความศรัทธาในประชาธิปไตย ส่วนประเทศไทยนั้นหากนำมาเปรียบเทียบกับเกาหลีใต้ จะเห็นว่า ประชาธิปไตยถูกใช้เป็นเพียงเครื่องมือเข้าสู่อำนาจของผู้นำทางการเมืองมากกว่าการที่ผู้นำทางการเมืองจะมีความศรัทธาในประชาธิปไตยจริงๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาพัฒนาการทางการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของเกาหลีใต้ ว่ามีกระบวนการอย่างไร และกระบวนการความเป็นประชาธิปไตยที่พัฒนาไปอย่างมั่นคงนั้น มีปัจจัยใดบ้างที่มีส่วนสนับสนุน และปัจจัยใดบ้างที่เป็นอุปสรรค ซึ่งข้อค้นพบจากการศึกษาประเด็นเหล่านี้ จะนำมาเปรียบเทียบกับพัฒนาการทางการเมือง และเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทย เพื่อแสวงหาแนวทางที่จะทำให้กระบวนการความเป็นประชาธิปไตยของไทย มีพัฒนาการที่ก้าวหน้าไปอย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ว่าปัจจัยใดที่ทำให้ประเทศเกาหลีใต้ได้รับการจัดลำดับว่ามีความเป็นประชาธิปไตยที่ดีกว่าประเทศไทยและกำลังก้าวสู่ประเทศที่ประชาธิปไตยมีเสถียรภาพ ในขณะที่ประชาธิปไตยของไทยกลับคืนสู่สภาวะถดถอย โดยเป็นการศึกษาเปรียบเทียบใน 2 ประเด็นสำคัญ คือ 1. รัฐธรรมนูญ และโครงสร้างความสัมพันธ์ของสถาบันทางการเมือง และ 2. วัฒนธรรมทางการเมือง

สมมติฐานการศึกษา

การออกแบบโครงสร้างและความสัมพันธ์ของสถาบันทางการเมืองที่สร้างดุลยภาพของกลุ่มต่างๆ ในสังคม และวัฒนธรรมทางการเมืองที่เปิดช่องทางการต่อรอง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบในทางการเมือง เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้พัฒนาการทางการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของประเทศไทยกับเกาหลีใต้มีความแตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้เขียนใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Studying) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Data) ที่เป็นผลงานทางวิชาการ เช่น หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และงานวิชาการในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นวิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยเป็นการวิเคราะห์และบรรยายเชิงพรรณนา ตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงบทบาทนิติตามรัฐธรรมนูญ อำนาจอหน้าที่ ของสถาบันทางการเมืองต่างๆ และวัฒนธรรมทางการเมือง ที่มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตย สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลดัชนีความเป็นประชาธิปไตย (Democracy Index) หรือข้อมูลทางสถิติอื่นตามความเหมาะสม แก่กรณี ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติประกอบ

วิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบพัฒนาการทางการเมืองและโครงสร้างทางการเมืองที่สำคัญของไทยกับเกาหลีใต้ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบของตัวแปรหรือตัวชี้วัดที่สำคัญในเชิงคุณภาพ ดังนี้ รัฐธรรมนูญและโครงสร้างความสัมพันธ์ของสถาบันทางการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมือง

ผลการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทยและเกาหลีใต้ โดยศึกษาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 (ค.ศ.1997) กับ รัฐธรรมนูญของเกาหลีใต้ปี ค.ศ.1948 (แก้ไข ค.ศ.1987) เนื่องจากในช่วงเวลาภายใต้กลไกของรัฐธรรมนูญดังกล่าว มีพลวัตทางการเมืองที่สำคัญของทั้ง 2 ประเทศ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการศึกษาจากเอกสาร เป็นหลัก ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการความเป็นประชาธิปไตยของไทยเริ่มขึ้น ในเหตุการณ์ปฏิวัติ พ.ศ.2475 ซึ่งแม้ว่าเหตุการณ์นี้จะเป็นเพียงการก่อการของกลุ่มนายทหารและข้าราชการพลเรือนที่เรียกตัวเองว่าคณะราษฎร ไม่ได้เป็นการเรียกร้องของประชาชนส่วนใหญ่ก็ตาม แต่ก็ส่งผลสะท้อนต่อรูปแบบการปกครองของไทย เนื่องจากเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตย เส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทยที่เริ่มมาได้ 25 ปี ต้องถึงจุดที่ต้องหยุดชะงัก ในยุคของรัฐบาลเผด็จการทหาร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500-2516 เนื่องจากมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตย กล่าวคือ ผู้นำการปฏิวัติในขณะนั้นไม่ต้องการพัฒนาประชาธิปไตย ซึ่งเห็นได้ชัดจากการตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อร่างรัฐธรรมนูญใหม่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมือง โดยทำหน้าที่เป็นสมานิติบัญญัติด้วย และไม่ให้มีการเลือกตั้ง (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548)

ช่วงต่อมา เส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย จากการชุมนุมประท้วง ของกลุ่มนักศึกษาในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์ของผู้นำในการพยายามเปลี่ยนระบอบ การปกครองให้หวนคืนสู่ระบอบอำนาจนิยมก็เกิดขึ้น หลังจากเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 โดยกลุ่มนักศึกษาถูกกล่าวหาว่า ฝ่าฝืนในลัทธิคอมมิวนิสต์ (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548) ทำให้เส้นทางสู่ประชาธิปไตยที่เริ่มจะผลิบานต้องหยุดชะงักลงอีกครั้ง

ต่อมา ประเทศไทยได้เข้าสู่ยุคประชาธิปไตยครึ่งใบที่เปิดทางให้การเมืองระบบพรรค โดยมีผู้ที่ไม่ได้มาจาก การเลือกตั้ง เป็นนายกรัฐมนตรี ในขณะที่เดียวกันกลุ่มธุรกิจเริ่มมีบทบาทที่เป็นอิสระและมีอำนาจต่อรองมากขึ้น ภาคประชาสังคมก็เริ่มมีบทบาท มีการก่อตั้งองค์กรกรรมกร สหภาพแรงงานขึ้น ซึ่งไม่เคยปรากฏในช่วงที่ผ่านมา (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548)

เส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทยมีความเป็นประชาธิปไตยครบทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เมื่อมีการเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยให้นายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้ง และห้ามไม่ให้ทหารเข้าแทรกแซงและดำรงตำแหน่งทางการเมือง (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548) โดยรัฐบาลในช่วงต่อมาต้องมาจากการแข่งขันทางการเมือง ตามระบอบประชาธิปไตย โดยการมีเสียงข้างมากในสภาและเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลภายหลังการเลือกตั้ง (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548)

สำหรับพัฒนาการทางการเมืองของไทยในช่วงปัจจุบันนั้นสอดคล้องกับทฤษฎีทางการเมืองของรัสโว์ (Rustow, 1970 อ้างใน สุรัชย์ ศิริไกร, 2548) กล่าวคือ ขั้นตอนการเป็นประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นเมื่อขบวนการเลือกตั้งผู้นำประเทศถูกทำให้เป็นสถาบันหรือเป็นระบบกฎหมายที่กำหนดโดยรัฐธรรมนูญ เมื่อผู้ปกครองตัดสินใจว่าจะเป็นแนวทาง ที่เป็นผลประโยชน์สำหรับพวกเขา รัสโว์ได้อธิบายว่าระบบประชาธิปไตยจะเกิดขึ้น เมื่อนักการเมืองตกลงที่จะจัดระเบียบความขัดแย้ง ภายหลังการต่อสู้เพื่ออำนาจ ฝ่ายเสรี ผู้สนับสนุนในสังคม และฝ่ายอนุรักษ์นิยมในรัฐบาลตกลงกันถึง ความจำเป็นในการทำ ให้กระบวนการประชาธิปไตยเป็นสถาบันหรือโดยวิธีการที่การต่อสู้ทางการเมืองไม่เกิดการฆ่าล้างกัน

ภายหลังจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ.2535 นำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญ ระบบการเลือกตั้ง และการกำหนดการขึ้นดำรงตำแหน่งของนายกรัฐมนตรีว่าต้องมาจากการเลือกตั้ง แสดงให้เห็นชัดว่ากระบวนการเลือกตั้ง ผู้นำประเทศถูกทำให้เป็นสถาบันหรือเป็นระบบกฎหมายที่กำหนดโดยรัฐธรรมนูญโดยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หรือรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่เน้นการปฏิรูปทางการเมือง (สุรัชย์ ศิริไกร, 2548)

ผลของการปฏิรูปทางการเมือง โดยใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 เป็นเครื่องมือได้ส่งผล ต่อพัฒนาการทางการเมืองของไทย ดังนี้ (ไตรสิทธิ์ สินสมบูรณ์ทอง, 2556)

- 1) เป็นการเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้กับพลเมืองมากขึ้น นอกเหนือจากการเป็นฐานรองรับความชอบธรรม โดยต่อไปจะไม่มีการปฏิเสธพื้นที่การเมืองภาคประชาชน และทัศนคติของสาธารณะจะเข้าใจดีขึ้น
- 2) การเปลี่ยนหรือย้ายระบบการตัดสินใจ จากเดิมที่กระบวนการตัดสินใจเป็นของข้าราชการและนักการเมือง มาเป็นการตัดสินใจร่วมกัน และบางเรื่องก็สามารถทำให้เป็นประเด็นสาธารณะโดยให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมได้
- 3) การเมืองภาคประชาชน รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการใช้อำนาจผ่านองค์กรอิสระกลาง ช่วยเป็นหลักประกันให้การเมืองแบบตัวแทนทำหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ของประชาชน ไม่กดขี่ข่มเหงประชาชน และ การคอร์รัปชันจะน้อยลง (โดยเฉพาะการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย)

กล่าวได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 นี้ เป็นภาพสะท้อนของการปฏิรูปทางการเมือง โดยมุ่งเป้าที่จะแก้ไขปัญหาและช่องโหว่ทางการเมืองในอดีต (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2542 อ้างใน สุรัชย์ ศิริไกร, 2548) อย่างไรก็ตาม ภายใต้รัฐบาลทักษิณซึ่งเป็นรัฐบาลที่เข้มแข็งและมีเสถียรภาพ (strong government) ที่ได้รับผลโดยตรง จากรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ที่ต้องการสร้างความเข้มแข็งให้กับฝ่ายบริหาร องค์กรอิสระที่ทำหน้าที่คอยตรวจสอบ ตามแนวทางประชาธิปไตยแบบ supervisory democracy กลับไม่ได้ทำหน้าที่ตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นรัฐบาลทักษิณยังถูกวิจารณ์ว่าไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เช่น มีการละเมิดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน การตราพระราช

กำหนดที่มีลักษณะขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการแทรกแซงองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ (ไตรสิทธิ์ สันสมบุรณ์ทอง, 2556)

ด้านผลของการปฏิรูปการเมืองตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 พบว่า ประเด็นแรก การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ของฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ มีการสร้างกระแสและแนวทางปรับปรุงกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหลายวิธี เช่น การจัดตั้งองค์กรอิสระเข้ามาตรวจสอบการทุจริตโดยไม่ถูกแทรกแซงใดๆ ทำให้เกิดประสิทธิภาพ ในการทำงานมากขึ้น สามารถนำนักการเมืองที่ฉ้อโกงหรือทุจริตมาลงโทษได้บ้างราย นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดการตรวจสอบ ถ่วงดุลทางการเมืองโดยเฉพาะผ่านทางศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และ ปปช. (ไตรสิทธิ์ สันสมบุรณ์ทอง, 2556)

ประเด็นที่สอง เรื่องการเปลี่ยนกฎ กติกา รูปแบบวิธีการทางการเมือง โดยการเปลี่ยนวิธีการเลือกตั้ง ทำให้สามารถควบคุม การซื้อสิทธิขายเสียงได้ในระดับหนึ่ง และทำให้นักการเมืองรุ่นใหม่เข้าสู่วงการการเมืองมากขึ้น มีการกระจายอำนาจ สู่อำเภอมากขึ้น มีการปฏิรูประบบราชการ ซึ่งหากการปฏิรูปสำเร็จจะทำให้มีการปกครองที่เป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์มากขึ้น ทำให้สังคมไทยมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง มีการจัดการปกครองที่มีประสิทธิภาพ (ไตรสิทธิ์ สันสมบุรณ์ทอง, 2556)

ประเด็นสุดท้าย คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเดิม โดยรัฐธรรมนูญได้เปิดโอกาส ให้ประชาชนมีสิทธิในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ หรือเข้าชื่อเพื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ หรือสามารถ เข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐได้อีกด้วย นอกจากนี้ การเมืองภาคประชาชนก็มีความตื่นตัว มีวุฒิภาวะ ในการเรียกร้อง ทำหน้าที่มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเห็นได้ว่า สื่อมวลชนและประชาชน สนใจที่จะตรวจสอบผู้มี บกพร่องทางการเมืองและข้าราชการ ทำให้พฤติกรรมเดิมของนักการเมืองถูกปฏิเสธจากประชาชน (ไตรสิทธิ์ สันสมบุรณ์ทอง, 2556)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ดูเหมือนว่าเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพ เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 แต่เมื่อวิเคราะห์แล้วยังพบปัจจัยที่เป็นอุปสรรค กล่าวคือยังมี วัฒนธรรมทางการเมืองที่เคยชินกับการอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์มานาน และคุ้นเคยกับระบบอุปถัมภ์มากกว่าการเรียกร้อง สิทธิเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตน หรือการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัชย์ ศิริไกร (2548) ที่ศึกษาการพัฒนาการเมืองเปรียบเทียบระหว่างจีนกับไทย พบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยสอดคล้องกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของสังคมไทยที่หวงพึ่งพิงรัฐ มากกว่าการสร้าง วัฒนธรรมประชาธิปไตยแบบตะวันตก

ในขณะที่พัฒนาการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของเกาหลีใต้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นกำลังก้าวสู่ประเทศ ที่ประชาธิปไตย มีเสถียรภาพนั้น พบว่า เป็นสิ่งที่ตกทอดมาจากเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ และอีกด้านหนึ่งเป็นผลมาจากการเมืองระหว่าง ประเทศ (international politics) หรือกล่าวได้ว่าปัจจัยแรกเป็นเรื่องของประวัติศาสตร์การเมือง และ อีกปัจจัยหนึ่งเป็นเรื่อง ของปัจจัยภายนอกหรือสถานการณ์โลก การเมืองของเกาหลีใต้ในปัจจุบันจึงเป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างประวัติศาสตร์ การเมือง วัฒนธรรมการเมือง และสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน (ซองฮิลจุน และ วิเชียร อินทะสี, 2557)

ภายหลังการแบ่งแยกเกาหลีออกเป็น 2 ส่วนใน ค.ศ.1945 เกาหลีส่วนใต้ซึ่งมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้คุ้มครอง ก็ได้สถาปนา สาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea) ขึ้นใน ค.ศ.1948 ตามรัฐธรรมนูญที่บังคับใช้ ได้มีจุดมุ่งหมาย ในการให้เกาหลีใต้ ยึดถือระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย ประชาชนได้รับสิทธิและเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถก่อตั้ง พรรคการเมือง ลงสมัครรับเลือกตั้ง และตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจรัฐบาลและผู้นำ การเมืองไม่ให้ใช้อำนาจไปในทางที่ผิด แต่เนื่องจากความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจในช่วงสงครามเย็น ได้ส่งผลให้ ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้อยู่ในลักษณะการเป็นศัตรูต่อกัน โดยต่างไม่ยอมรับรองสถานะ ของอีกฝ่าย หนึ่ง ในที่สุดความขัดแย้งได้นำไปสู่สงครามเกาหลี (Korean War) ระหว่าง ค.ศ.1950-1953 (วิเชียร อินทะสี, 2556)

การแบ่งแยกเกาหลีออกเป็นสองส่วน และสงครามเย็นบนคาบสมุทรเกาหลี ได้ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการพัฒนาทางการเมืองของเกาหลีใต้ การทำลายคู่แข่งทางการเมืองโดยการป้ายสีว่าสนับสนุนฝ่ายคอมมิวนิสต์ ถือว่าเป็นอาวุธที่สำคัญอย่างหนึ่งในการขับเคลื่อนทางการเมือง สถานการณ์ที่เกาหลียังแบ่งแยกกันอยู่ก็ถูกใช้เป็นข้ออ้างในการปฏิเสธหรือเลื่อนการระบอบประชาธิปไตยมาใช้ (วิเชียร อินทะสี, 2553) จากสภาพดังกล่าว จึงเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ผู้นำการเมือง ของเกาหลีใต้ในช่วงเผด็จการ นำไปใช้ประโยชน์เพื่อส่วนตน ดังในสมัยประธานาธิบดีอึยซึงมัน (Syngman Rhee) ระหว่าง ค.ศ. 1948-1960 ได้มีการประกาศใช้กฎหมายความมั่นคง และกฎหมายปราบปรามคอมมิวนิสต์ โดยอ้างเหตุผลความจำเป็นเพื่อป้องกันการรุกรานและการแทรกซึมของเกาหลีเหนือ รวมทั้งการลงโทษผู้ฝักใฝ่ลัทธิคอมมิวนิสต์ และให้การสนับสนุนเกาหลีเหนือ (วิเชียร อินทะสี, 2556) อย่างไรก็ตาม ผู้นำการเมืองและนักการเมืองที่ดำรงตำแหน่งในรัฐบาลกลับอาศัยประโยชน์จากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ในการจับกุมนักการเมืองฝ่ายค้านหรือผู้ต่อต้านรัฐบาล ด้วยข้อกล่าวหาที่ว่า ให้การสนับสนุนคอมมิวนิสต์ หรือเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศ (วิเชียร อินทะสี, 2556)

นอกจากนี้ประธานาธิบดีอึยซึงมัน ยังได้ใช้วิธีการทุจริตในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ตนได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง โดยการเปลี่ยนแปลงวิธีการเลือกตั้งประธานาธิบดี ต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญได้จำกัดวาระการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ก็ได้ใช้วิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยการหน่วงเหนี่ยวไม่ให้สมาชิกพรรคฝ่ายค้านเข้าร่วมพิจารณาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (ซองฮิลจุน และ วิเชียร อินทะสี, 2557) การใช้อำนาจดังกล่าวไม่ได้เป็นหลักประกันให้ผู้มีอำนาจอยู่ในตำแหน่งได้ตลอด ทั้งนี้เพราะความอดกลั้นของประชาชนย่อมมีจำกัด จึงเป็นเหตุให้นักศึกษา ผู้ใช้แรงงาน และประชาชน ออกมาชุมนุมต่อต้าน และในท้ายที่สุดประธานาธิบดีอึยซึงมันต้องลาออกจากตำแหน่ง

เมื่อสิ้นสุดยุครัฐบาลเผด็จการพลเรือน เกาหลีใต้ได้อยู่ภายใต้รัฐบาลประชาธิปไตยที่นำโดยพลเรือน เพียงช่วงระยะเวลาสั้นๆ เมื่อต่อมานายพลปักจงฮี (Park Chung-hee) ได้ก่อรัฐประหารขึ้น ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1961 (ซองฮิลจุน และ วิเชียร อินทะสี, 2557) และนายพลปักจงฮี ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนที่ 3 ของ เกาหลีใต้ ในปี ค.ศ. 1963 จากนั้นเขาก็ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีอีกเป็นสมัยที่ 2 ในปี ค.ศ.1967 ต่อมาเมื่อใกล้ครบกำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง ประธานาธิบดีปักจงฮีก็ได้ใช้วิธีการทุจริตในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้เขาสามารถดำรงตำแหน่งผู้นำเกาหลีใต้ได้เป็นสมัยที่ 3 และในปี ค.ศ.1971 ก็ได้รับการเลือกตั้ง เป็นประธานาธิบดีอีกครั้ง (ซองฮิลจุน และ วิเชียร อินทะสี, 2557)

ประธานาธิบดีปักจงฮีได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญยูชิน (Yushin) ในปี ค.ศ.1972 ซึ่งเพิ่มอำนาจให้กับประธานาธิบดี แต่ลดอำนาจของสมัชชาแห่งชาติลง (วิเชียร อินทะสี, 2553) ในเวลาต่อมาเกิดกลุ่มเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล ทำให้ภายใน กลุ่มผู้นำการเมืองได้เกิดความเห็นแตกต่างในการจัดการกับกลุ่มเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล และเป็นเหตุให้ประธานาธิบดี ปักจงฮีถูกลอบสังหารในเดือนตุลาคม ค.ศ.1979 (วิเชียร อินทะสี, 2556) แม้จะเป็นการสิ้นสุดยุคของรัฐบาลเผด็จการ ปักจงฮี แต่การเมืองของเกาหลีใต้ยังไม่หลุดพ้นจากการผูกขาดอำนาจการเมืองโดยฝ่ายกองทัพ กล่าวคือ ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1979 นายพลชอนดู่ฮวาน (Chun Doo-hwan) และนายพลโนแทอู (Roh Tae-woo) ได้เข้ายึดอำนาจภายในกองทัพ และดำเนินแผนการเข้ากุมอำนาจการเมือง อันนำไปสู่การต่อต้านจากนักศึกษา ปัญญาชน กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และ องค์การทางศาสนา จนทำให้ผู้นำทหารต้องประกาศกฎอัยการศึก แต่เหตุการณ์ดังกล่าวได้นำไปสู่ความรุนแรงเมื่อผู้นำทหาร ได้ใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยที่ควางจู (Gwangju) ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1980 ซึ่งเป็นผลให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก และนายพลชอนดู่ฮวานก็ได้เข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีในปีเดียวกัน (ซองฮิลจุน และ วิเชียร อินทะสี, 2557)

แม้ว่าประธานาธิบดีชอนดู่ฮวานจะใช้วิธีการปราบปรามกับกลุ่มผู้เรียกร้องประชาธิปไตย แต่พลังของประชาสังคม ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของบุคคลในหลากหลายอาชีพ ได้เพิ่มจำนวนและมีการจัดองค์กรที่เข้มแข็งขึ้น การชุมนุมต่อต้านรัฐบาล และการเรียกร้องให้ปฏิรูปการเมืองจึงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ผลจากการที่รัฐบาลใช้ความรุนแรงในการขัดขวางและสลาย

การชุมนุมจนทำให้มีนักศึกษาเสียชีวิต จึงกลายเป็นปัจจัยเร่งให้ประชาชนเข้าร่วมการชุมนุม และขยายตัวเป็นการชุมนุมใหญ่ขึ้นทั่วประเทศ ในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1987 ในที่สุดกลุ่มผู้นำการเมืองจึงจำเป็นต้องรับข้อเรียกร้องในการปฏิรูปการเมือง โดยการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย (วิเชียร อินทะสี, 2556) ความสำเร็จดังกล่าวนี้จึงถือเป็น ความเข้มแข็งของพลังประชาชนที่ทำให้การเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยเกิดขึ้น

รัฐธรรมนูญของเกาหลีใต้ ฉบับแก้ไข ค.ศ.1987 ซึ่งได้ใช้มาจนถึงปัจจุบันนั้น ได้กำหนดให้ประชาชนเป็นผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีโดยตรง ประธานาธิบดีมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี และเป็นได้เพียงวาระเดียว ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันการผูกขาดอำนาจ ประชาชนเป็นผู้ทำหน้าที่เลือกผู้บริหารและสมาชิกองค์กรปกครองท้องถิ่น สื่อสารมวลชนมีเสรีภาพ ในการปฏิบัติหน้าที่ และรัฐบาลต้องให้ความสำคัญในด้านสิทธิมนุษยชน (วิเชียร อินทะสี, 2556) ความสำเร็จนี้จึงทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และสามารถตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาล ซึ่งถือได้ว่าการบวการความเป็นประชาธิปไตยในเกาหลีใต้ได้เริ่มต้นขึ้น ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าระหว่างปี ค.ศ.1980-1987 ซึ่งเป็นช่วงระหว่างเหตุการณ์ปราบปรามผู้ชุมนุมที่ควางจูจนถึงการแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้น ประชาสังคมซึ่งประกอบด้วยกลุ่มต่างๆ ถือเป็นพลังขับเคลื่อน ที่สำคัญในการให้ได้มาซึ่งความเป็นประชาธิปไตยในเกาหลีใต้

ภายหลังการเปลี่ยนระบอบการเมืองจากระบบอำนาจนิยมมาเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว การเมืองของเกาหลีใต้ก็ไม่ได้หวนกลับไปสู่ระบอบอำนาจนิยมอีก ซึ่งแตกต่างจากกรณีของไทยที่ยังคงมีการรัฐประหารและกลับไปสู่ระบอบ อำนาจนิยมอยู่ พัฒนาการทางการเมืองของเกาหลีใต้จึงถือเป็นผลจากการแสดงบทบาทอย่างสำคัญของประชาสังคม และประชาชน ในการเรียกร้องและตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาล โดยเริ่มต้นที่รัฐบาลโนแทอู (ระหว่าง ค.ศ.1988-1993) ซึ่งเป็นรัฐบาลแรกที่ผู้นำมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ข้อเรียกร้องที่สำคัญ ก็คือ การสอบสวนข้อเท็จจริง ในเหตุการณ์ที่ควางจู และการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นอีก (วิเชียร อินทะสี, 2556) แต่ความพยายามดังกล่าวต้องเผชิญอุปสรรค เนื่องจากประธานาธิบดีโนแทอูได้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับการปราบปรามผู้ชุมนุมที่ควางจูด้วย จึงสามารถควบคุมกลไกของรัฐในกระบวนการที่จะนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ซึ่งถ้ายินยอมตามคำเรียกร้องตนเองและพวกพ้องก็ต้องถูกดำเนินคดีด้วย

ต่อมาในสมัยรัฐบาลประธานาธิบดีคิมยองซัม (ค.ศ.1993-1998) การเรียกร้องเพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ควางจูได้ประสบความสำเร็จ เมื่อสมัชชาแห่งชาติได้ตรากฎหมายพิเศษเกี่ยวกับเรื่องนี้ขึ้นมาโดยเฉพาะ อันเป็นผลให้มีการจับกุมอดีตประธานาธิบดีชอนดอวานและอดีตประธานาธิบดีโนแทอู และนายทหารที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ดังกล่าวมาลงโทษ ทั้งในข้อกล่าวหาการสั่งให้สลายการชุมนุมโดยใช้กำลัง และการคอร์รัปชัน (ซองฮิลจุน และ วิเชียร อินทะสี, 2557) ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวย่อมเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของกลุ่มพลังต่างๆ ในการผลักดันให้กระบวนการต่างๆ นำบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดในประเทศมารับผิดได้ ซึ่งได้กลายเป็นหลักในการปกครองโดยกฎหมายและวัฒนธรรม ทางการเมืองที่ผู้กระทำความผิดต้องได้รับการลงโทษ ซึ่งหลักการนี้ได้ถือปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัดในเวลาต่อมา

นอกจากนั้นในช่วงต้นที่ประธานาธิบดีคิมยองซัมเข้ารับตำแหน่ง เขาก็ประสบความสำเร็จในการขจัดอิทธิพล ของทหารในการเมืองเกาหลีใต้ ซึ่งฝังรากลึกมากกว่า 20 ปี ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้อง ผ่านการเลือกตั้ง หรือผ่านความเห็นชอบจากประชาชนมีความมั่นคงยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันก็ยังได้แก้ปัญหาการคอร์รัปชัน อันเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างนักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดการกระทำดังกล่าว เอื้อต่อการสร้างอิทธิพลของกลุ่มอำนาจเก่า และขัดขวางกระบวนการความเป็นประชาธิปไตย (วิเชียร อินทะสี, 2556)

ในด้านการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ตามรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไข (ค.ศ.1987) ได้กำหนดให้ฝ่ายบริหารและสมาชิกสภาองค์กรปกครองท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง (วิเชียร อินทะสี, 2556) โดยรัฐบาลคิมยองซัมได้ดำเนินการแก้ไขกฎหมายและจัดการเลือกตั้งตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ต่อมาในสมัยรัฐบาลคิมแดจุง (ค.ศ.1998-2003) กระบวนการความเป็นประชาธิปไตยของเกาหลีใต้ได้มีพัฒนาการที่ก้าวหน้าไปอีกขั้น กล่าวคือ รัฐบาลดำเนินการปฏิรูปกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ หรือ

แจบอล (jaebol) เพื่อแก้ไขปัญหาการผูกขาดและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การปฏิรูปด้านแรงงานเพื่อให้ผู้ใช้แรงงานได้รับค่าจ้างและสวัสดิการที่เหมาะสม นอกจากนั้นยังได้ปฏิรูประบบราชการให้มีขนาดเล็ก แต่ให้มีประสิทธิภาพ ในการให้บริการแก่ประชาชน (วิเชียร อินทะสี, 2556) ทั้งนี้ เพื่อให้เกาหลีใต้พ้นตัวจากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ใน ค.ศ.1997 การปฏิรูปดังกล่าวจึงเป็นการสนับสนุนต่อการพัฒนาประชาธิปไตย เพราะถ้าระบบเศรษฐกิจมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม และระบบราชการสามารถตอบสนองความต้องการและให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนก็ย่อมจะดีขึ้น

ในช่วงของรัฐบาลโนมูเฮียน (ค.ศ.2003-2008) ประธานาธิบดีโนมูเฮียนมีเป้าหมายให้พรรคการเมืองมีฐาน อยู่ที่มวลชนมากกว่าอยู่ภายใต้การขึ้นหือการอุปถัมภ์ของนักการเมือง (ซองฮิลจุน และ วิเชียร อินทะสี, 2557) นอกจากนี้ ได้ให้ความสำคัญกับการแยกบทบาทระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ โดยประธานาธิบดีในฐานะผู้นำ พรรคการเมือง ต้องไม่เข้าไปแทรกแซงการทำงานของสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ เพื่อก่อให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจและตรวจสอบซึ่งกันและกัน รวมทั้งการให้อิสระการทำงานแก่องค์กรที่เคยถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง เช่น สำนักข่าวกรอง ตำรวจ อัยการ และหน่วยงานด้านภาษี เป็นต้น (วิเชียร อินทะสี, 2556)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทยและเกาหลีใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้ประเทศเกาหลีใต้ได้รับการจัดลำดับว่ามีความเป็นประชาธิปไตยดีกว่าประเทศไทย และกำลังก้าวสู่ประเทศที่ประชาธิปไตยมีเสถียรภาพ ในขณะที่ประชาธิปไตยของไทยกลับคืนสู่สภาวะถดถอย โดยเป็นการศึกษาเปรียบเทียบใน 2 ประเด็นสำคัญ คือ (1) รัฐธรรมนูญ และโครงสร้างความสัมพันธ์ของสถาบันทางการเมือง และ (2) วัฒนธรรมทางการเมือง โดยจากผลการศึกษา พบว่า

ปัจจัยที่สนับสนุนให้เส้นทางสู่ประชาธิปไตยในเกาหลีใต้มีพลวัตอย่างต่อเนื่องนั้น เมื่อพิจารณาจากปัจจัยทางการเมืองพบว่า กลุ่มการเคลื่อนไหวต่างๆ หรือภาคประชาสังคม มีบทบาทในการต่อสู้ทางการเมืองมาตั้งแต่สมัยรัฐบาลอำนาจนิยม และเมื่อการเมืองของเกาหลีใต้ได้เปลี่ยนผ่านไปสู่ระบอบประชาธิปไตย ประชาสังคมเหล่านี้ก็ยังคง แสดงบทบาทอยู่

ประกอบกับการออกกฎหมายพิเศษเพื่อปกป้องสิทธิของประชาชนที่ลุกขึ้นเรียกร้องประชาธิปไตย และการดำเนินคดีกับรัฐบาลที่สั่งปราบปรามประชาชน ในเหตุการณ์ที่ควางจู ปี ค.ศ.1980 โดยข้อเรียกร้องที่สำคัญ ก็คือ การสอบสวนข้อเท็จจริง ในเหตุการณ์ที่ควางจู และการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นอีก สมัชชาแห่งชาติได้ตรากฎหมายพิเศษเกี่ยวกับเรื่องนี้ขึ้นมาโดยเฉพาะ อันเป็นผลให้มีการจับกุม อดีตประธานาธิบดีชอนดูฮวานและอดีตประธานาธิบดีโนแทอู และนายทหารที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ดังกล่าวมาลงโทษ ทั้งในข้อกล่าวหาการสั่งให้สลายการชุมนุมโดยใช้กำลัง และการคอร์รัปชัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สติธร ธนานิธิโชติ (2555) ที่ศึกษาการสร้าง ความปรองดองแห่งชาติ: กรณีศึกษาเกาหลีใต้ ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวย่อมเป็นการแสดงให้เห็น ถึงความเข้มแข็งของกลุ่มพลังต่างๆ ในการผลักดันให้กระบวนการต่างๆ นำบุคคลที่มีอิทธิพลมารับผิดให้ได้ ซึ่งได้กลายเป็นหลักในการปกครองโดยกฎหมายและวัฒนธรรมทางการเมืองของเกาหลีใต้ ที่ผู้กระทำความผิดต้องได้รับการลงโทษ ซึ่งหลักการนี้ได้ถือปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัดในเวลาต่อมา

ปัจจัยทางการเมืองอีกประการหนึ่ง คือ เมื่อประธานาธิบดีคิมยองซัมเข้ารับตำแหน่ง ก็สามารถจัดอิทธิพล ของทหารในการเมืองของเกาหลีใต้ได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องผ่านการเลือกตั้ง หรือ ผ่านความเห็นชอบจากประชาชน ในขณะเดียวกันก็ยังได้แก้ปัญหาคอร์รัปชัน อันเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างนักการเมือง

ข้าราชการ และนักธุรกิจ ทั้งนี้ เพื่อให้ไม่ให้เกิดการกระทำดังกล่าวเอื้อต่อการสร้างอิทธิพลของกลุ่มอำนาจเก่า และขัดขวางกระบวนการความเป็นประชาธิปไตย

ในส่วนของการพัฒนาทางการเมือง ได้กำหนดให้พรรคการเมืองมีฐานอยู่ที่มวลชนมากกว่าอยู่ภายใต้การชี้นำ หรือการอุปถัมภ์ของนักการเมือง นอกจากนี้ ได้ให้ความสำคัญกับการแยกบทบาทระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ โดยประธานาธิบดีในฐานะผู้นำพรรคการเมือง ต้องไม่เข้าไปแทรกแซงการทำงานของสมาชิกสภาแห่งชาติ เพื่อก่อให้เกิด การถ่วงดุลอำนาจและตรวจสอบซึ่งกันและกัน รวมทั้งการให้อิสระการทำงานแก่องค์กรที่เคยถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง สำหรับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ได้ก่อให้เกิดชนชั้นกลาง อันประกอบด้วยบุคคลในหลากหลายสาขาอาชีพ ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วบุคคลเหล่านี้มีการศึกษาสูง ได้รับข้อมูลข่าวสารจากหลายแหล่ง มีวิจรณ์ญาณในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร คุณลักษณะเช่นนี้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร อินทะสี (2556) กล่าวคือ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างการผลิต จากภาคเกษตรกรรมมาเป็นภาคอุตสาหกรรม ได้ก่อให้เกิดการอพยพแรงงานจากชนบทมาสู่เมือง และเกิดย่านโรงงานอุตสาหกรรม กลุ่มผู้ใช้แรงงานในภาคการผลิตและบริการได้ถูกกดค่าจ้างแรงงาน ด้วยเหตุนี้ กลุ่มผู้ใช้แรงงานจึงพยายามรวมกลุ่มกันเพื่อต่อกร แต่รัฐบาลได้ขัดขวางการกระทำดังกล่าว เพราะหวั่นเกรงถึงผลกระทบที่มีต่อนโยบายของรัฐบาลและผลประโยชน์ของกลุ่มผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตาม แม้จะถูกปราบปราม แต่กลุ่มผู้ใช้แรงงานก็ยังคงรวมตัวกันเพื่อต่อสู้ โดยการเรียกร้องไม่ได้จำกัดวงแคบอยู่เฉพาะประเด็นค่าจ้างแรงงานเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงประเด็นด้านสิทธิเสรีภาพและ การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับพัฒนาการทางการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทย พบว่า เส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทยไม่ค่อยราบรื่นนัก เนื่องจากมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตย (กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ, 2550) แม้ว่า ภายหลังจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ จะนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญ ระบบการเลือกตั้ง และการกำหนดการขึ้นดำรงตำแหน่ง ของนายกรัฐมนตรี โดยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 หรือรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ที่เน้นการปฏิรูปทางการเมือง แต่การเมืองไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ทั้งนี้ เพราะยังมีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการนำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาใช้ กล่าวคือ (1) ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วม ของพลเมือง (2) ปัญหาการตรวจสอบใช้อำนาจรัฐขององค์กรอิสระ (3) ปัญหาการออกแบบรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมืองที่เอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชัน (4) ปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน (5) ปัญหาที่เกิดจากกลไกรัฐเดิม ไม่ยอมปรับตัว (6) ปัญหาความไม่ชัดเจนในรัฐธรรมนูญ (7) ปัญหากฎหมายเดิมที่ขัดรัฐธรรมนูญแต่ยังบังคับใช้อยู่เนื่องจากไม่มีกฎหมายใหม่รองรับ (8) ปัญหาที่มีการบิดเบือนเจตนารมณ์กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ประกอบกับ ปัญหาการแทรกแซงการเมืองของทหาร ทำให้มีการรัฐประหารและฉีกรัฐธรรมนูญบ่อยครั้ง ส่งผลให้ระบบการเมืองขาดเสถียรภาพ อีกทั้งปัญหาความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ทางการเมือง การขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยของคนไทยที่เคยชินกับการอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย

จากการศึกษาพัฒนาการทางการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของเกาหลีใต้ จึงสามารถนำมาเป็นแนวทาง ที่จะทำให้เส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทย มีพัฒนาการที่ก้าวหน้าไปอย่างมั่นคง มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ. 2550. “กรปฎิวัติสยาม: รากเหง้า/รากเนาประชาธิปไตยไทย.” วารสารร่วมพฤษ 26 (1): 165-189.

- กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ. 2551. “พรรคการเมืองไทย ผลผลิตวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไทย.” วารสารสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ 34 (2): 69-80.
- คณะกรรมการปฏิรูปการเมือง. 2539. การปฏิรูปการเมือง. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการปฏิรูปการเมือง.
- ของอิลจุน และ วิเชียร อินทะสี. 2557. ประวัติศาสตร์การเมืองเกาหลีสมัยใหม่. โซล: อีเมจิน บุคส์.
- ไทรสิทธิ์ สันสมบุรณ์ทอง. 2556. ประชาธิปไตยในประเทศไทย. นนทบุรี: โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟฟิคแอนดปรินต์ตั้ง.
- ลิขิต ธีรเวคิน. 2546. “อมาตยาธิปไตย-ประชาธิปไตยครึ่งใบ-การปฏิรูปการเมือง-การเมืองปัจจุบัน.” รัฐศาสตร์สาร 24: 28-75.
- วิเชียร อินทะสี. 2553. “การคอร์รัปชันทางการเมืองในเกาหลีใต้.” ใน สุรัชย์ ศิริไกร, ยุพิน คล้ายมนต์, วรางคณา ก่อเกียรติพิทักษ์ และ วาทีญญู ใจบริสุทธิ์. การศึกษามูลเหตุ รูปแบบ และการแก้ไขการคอร์รัปชันในเกาหลีใต้ จีน และ ญี่ปุ่น. ปทุมธานี: สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิเชียร อินทะสี. 2554. พลวัตความเป็นประชาธิปไตยในเกาหลีใต้: สองทศวรรษภายหลังการชุมนุมใหญ่ ใน ค.ศ. 1987. กรุงเทพฯ: กองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิเชียร อินทะสี. 2556. พลวัตความเป็นประชาธิปไตยในเกาหลีใต้: จากอำนาจนิยมสู่ประชาธิปไตยที่มั่นคง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สตีล ธนานิธิโชติ. 2555. การสร้างความปรองดองแห่งชาติ: กรณีศึกษาเกาหลีใต้. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- สุรัชย์ ศิริไกร. 2548. การพัฒนาการเมืองเปรียบเทียบระหว่างจีนกับไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์. 2557. ประชาธิปไตยกำลังถดถอย. สืบค้นจาก philoflanguage.wordpress.com.
- สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- Campbell, D. **Democracy Ranking**. Retrieved from: democracyranking.org.
- Economist Intelligence Unit. 2013. **Democracy Index 2013**. Retrieved from www.eiu.com/public/topical_report.aspx?campaignid=Democracy0814.